

Leder

Studia Musicologica Norvegica trykker denne gang minneord ved siden av artikler og anmeldelser. Dette skjer til ære for to musikkforskere som tidligere i år gikk bort med kort tids mellomrom: Nils Grinde og Finn Benestad. Begge er blitt betegnet som ruvende skikkelser. Dette er ingen overdrivelse. Selv en kursorisk oversikt er nok til å illustrere deres faglige format.

Benestad, født i 1929, leverte sin magistergradsavhandling i 1953. Den bar tittelen *Johan Svendsens fiolinkonsert*. I 1961 fulgte *Waldemar Thrane. En pioner i norsk musikk-liv*, samt doktorgradsavhandlingen *Johannes Haarklou. Mannen og verket*. Samme år ble den nylig kreerte dr. philos. utnevnt til professor ved Norges lærerhøgskole i Trondheim. I denne sammenheng må det nevnes at musikk i skolen var en av Benestads fanesaker. Hans engasjement på dette område bør ikke bli glemt.

To andre fanesaker het Edvard Grieg, samt Institutt for musikkvitenskap ved Universitetet i Oslo, der Benestad – i likhet med Grinde – var professor i en årrekke. Hans enestående innsats som fagbygger beskrives i Jon-Roar Bjørkvolds personlig pregede minneord. Samtidig etablerte Benestad seg som en ledende Grieg-forsker i samarbeid med Dag Schjelderup-Ebbe; en sjeldent fremragende fagmann hvis arbeid om Griegs harmonikk leses med interesse den dag i dag. Sammen skrev de suksessen *Edvard Grieg – mennesket og kunstneren* (1980). Det vellykkede samarbeidet resulterte forøvrig i nok en biografi tolv år senere, denne gang om Johan Svendsen. Hvordan Benestad – midt i all denne virksomhet – fant tid til å skrive storverket *Musikk og tanke* (1976) er vanskelig å begripe. Ikke desto mindre fikk han det til. Forklaringen er formodentlig en arbeidskapasitet på grensen av det menneskelig mulige, samt en unik evne til å skape – og trekke veksler på – et kreativt og kompetent miljø.

Også Grinde, født i 1927, ble musikkvitenskapelig magister i 1953. Han skrev om en komponist som skulle følge ham livet igjennom. Avhandlingen *Halfdan Kjerulfs klavermusikk* ble tre år senere fulgt av *En Halfdan Kjerulf-bibliografi*; som banebrytende kastet lys over kronologien i Kjerulfs produksjon. I 1990 utga Grinde første bind av Kjerulfs dagbøker i samarbeid med Børre Qvamme og Øyvind Norheim, i 1998 fullførte han den tekstkritiske utgaven av komponistens samlede verker, og i 2003 kunne han omsider sette kronen på verket med biografien *Halfdan Kjerulf: nordmann og europeer*. Likevel er Grinde bedre kjent som generalist enn som spesialist. Det skyldes nok at

Norsk musikkhistorie (1971) og *Lærebok i kontrapunkt etter Bach-stilen* (1966) fremdeles figurerer på pensumlister landet over. Sistnevnte bok ble for øvrig til i samarbeid med Nidarosdomens legendariske organist, Ludvig Nielsen. Det må nevnes at Grinde selv var organistutdannet, og at hans hjerte banket varmt for kirkemusikk – samt for opera. I denne forbindelse var barokken hans særlige interessefelt, hvilket en rik artikkelproduksjon bevitner. Men først og fremst var det norsk musikkhistorie som Grinde brant for. Han sto da også sentralt i arbeidet med fembindsverket *Norges musikkhistorie*, som ble til gjennom et imponerende, kollektivt løft. Grinde deltok i redaksjonen av bind 2 og 3, sammen med Finn Benestad, Harald Herresthal og Arvid Vollsnes.

Men ikke minst må det nevnes at Grinde inntar æresplassen i historien til *Studia Musicologica Norvegica*. Denne begynner som kjent den 19. oktober 1964 da syv gode menn – herrene Benestad, Grinde, Gurvin, Huldt Nystrøm, Kolberg, Rugstad og Schjelderup-Ebbe – stiftet Norsk musikkforskerlag. Fire år senere så første nummer av *Studia* dagens lys, redigert av Gurvin. Så stoppet det opp, inntil Grinde påtok seg redaktørvervet i 1975. Siden 1976 har *Studia* utkommet regelmessig, og slik vil det forhåpentligvis forbli i overskuelig fremtid. *Studia* er det eneste tidsskrift i verden med et særlig ansvar for norsk musikk og norsk som fagspråk. Heri ligger publiseringskanalens særpreg og eksistensberettigelse. Samtidig står *Studia* i mangfoldets tegn. I dette nummer, som i de foregående, publiseres artikler om høyst ulike emner, og det engelske språk er – som sedvanlig – godt representert.

Hva står så på årets meny? Halvor Hosar – mastergradsstudent ved NTNU – serverer en artikkel om selvsitering hos Haydn. Sara Zamir – ansatt ved Bar-Ilan universitetet i Israel – betrakter Rossinis cavatina *Una voce poco fa* i et perspektiv der feministisk teori forenes med fremføringsmessige observasjoner. Wojciech Stępień, som underviser ved Szymanowski-akademiet i Katowice, konstaterer forekomster av *Unheimlichkeit* hos Edvard Grieg, mens Ståle Kleiberg anskueliggjør de mange impulser som David Monrad-Johansen mottok under sine opphold i Paris. Deretter tegner Thomas Solomon et kart over dagens forskning innen populærmusikk, hvilket suppleres med en omfattende litteraturliste.

Til slutt skriver Erlend Hovland om norsk samtidsopera. Redaktørens tanker går til tredje bind av *Norges musikkhistorie*, der det på side 207 gjengis et sitat fra *Constitutionen* anno 1842: «Vort publikum har alltid havt Forkjærlighed for Operaen. Det forlanger Opera trods alt.» Det samme kan sies om dagens kritikerstand, men får den hva den forlanger? Resepsjonen av Bibalo, Thommessen, Hvoslef og andre danner utgangspunkt for Hovlands velinformerte diskusjon av spørsmålet.

Og dermed er vi ved veis ende. Dette nummer er nemlig det siste fra den sittende redaksjon. Irene Bergheim, Asbjørn Ø. Eriksen, Stig W. Holter og Odd Skårberg hilser leserne, og retter en varm takk til forfattere, prøvelesere og anmeldere, samt til Universitetsforlaget ved Eli Cook Hope. Det samme gjør, med sukk av savn og lettelse, den avtroppende redaktør.

Editorial

As most readers will have learned to their sorrow, the professors Nils Grinde and Finn Benestad passed away earlier this year. Although they lived well into their eighties, one cannot help feeling that they left too soon. Being among the founders of the Norwegian Society of Musicology, they would have been proud to witness its 50th anniversary in 2014. Their passing signals the close of an epoch which may safely be regarded as golden, notwithstanding the epithet's nasty habit of attaching itself to any retrospectively regarded period. Justification is provided by the shining careers of the departed.

Grinde and Benestad dedicated themselves to Norwegian music from the very beginning. Benestad did groundbreaking research on Johan Svendsen, Waldemar Thrane and Johannes Haarklou, earning his doctorate with a dissertation about the latter. Benestad spent the years 1961–63 in Trondheim before settling in Oslo, trusted with the mission of turning Norwegian musicology into an organized, academic discipline. This he did brilliantly, lending the breadth of his talent to a variety of tasks. He also found time to write a magisterial work on musical aesthetics, *Musikk og tanke* (1976), while emerging as a leading Grieg-expert. *Edvard Grieg, Man and Musician* – co-authored with the no less competent Dag Schjelderup-Ebbe – appeared in 1980 and became an international success. Going with the flow, the unstoppable duo produced a biography of Johan Svendsen twelve years later.

Meanwhile, Grinde was far from idle. He devoted his first academic works to the music of Halfdan Kjerulf, and went on to become an accomplished organist and teacher (his book on counterpoint, on which he collaborated with Ludvig Nielsen, is still being studied today). He then proceeded to perform one of the truly outstanding feats of post-war Norwegian musicology: the completion of *Norsk musikkhistorie* (1971). This work, which has seen one revision and several reprints, made Grinde known abroad through English and Russian translations. He gained further momentum after retirement, publishing on Kjerulf, Ibsen and Grieg, and editing two volumes of *Norges musikkhistorie* together with Finn Benestad, Elef Nesheim and Arvid Vollsnes. He even came close to leaving a Haydn biography to posterity.

On his deathbed, Grinde was visited by his friend and former student, Anne Jorunn Kydland – now an esteemed librarian. When informed that a friend of her son's was showing interest in Haydn, he wryly rejoiced at the prospect of selling at least one copy. Grinde would have been excited to learn that there might exist a second buyer, namely Halvor Hosar. Hosar, author of the first article in this year's issue, claims that biographical evidence is needed to understand Haydn's reuse of ideas and themes. His point of departure is the quotation of symphony no. 45 (*Farewell*) in symphony no. 85 (*La Reine*).

Hosar, presently working on his master's degree at NTNU, is a newcomer to *Studia*. So are Sara Zamir (Israel) and Wojciech Stępień (Poland). Dr. Zamir interprets Rossini's famous cavatina "Una voce poco fa" in the light of contemporary feminist criti-

cism, while Dr. Stępień deals with occurrences of *Unheimlichkeit* in the music of Edvard Grieg. He has dedicated his work to the memory of Finn Benestad as a token of respect and gratitude.

The remaining articles are signed by seasoned contributors. Ståle Kleiberg discusses how David Monrad Johansen's stays in Paris affected the composer's musical development. Thomas Solomon imposes shape and structure on the vast and challenging field of popular musicology. The finale is directed by Erlend Hovland, who pictures the state of contemporary Norwegian opera with compelling strokes. He is, by the way, to be congratulated on *Vestens musikkhistorie*, reviewed in the present issue. Praise is bestowed on the entire team of authors, reminding the musicological community that great deeds are still being done, and that one golden epoch may well beget a second.

The next issue of *Studia* will be trusted to a new editorial staff. The present bids the readers farewell. Irene Bergheim, Asbjørn Ø. Eriksen, Stig W. Holter and Odd Skårberg thank the authors, the reviewers and the advisory board. So does the editor, completing his final act with words of gratitude directed to Universitetsforlaget, the publisher of *Studia* for more than forty years.

Petter Stigar